12.9.2016

Eduskunta
Lakivaliokunta

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö, HE 115/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaanpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi, kuuleminen 15.9.2016

Valtiovarainministeriön lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaanpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta hallituksen esityksestä. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuomioistuinten ulkopuolella tapahtuvaa rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voi-maanpanosta. Rangaistusmääräys- ja rikesakkomenettelyt korvattaisiin uudella tuomioistuimen ulkopuolisella rikosasioiden menettelyllä, ns. sakkomenettelyllä. Esitys koskee prosessia (rangaistusmääräysmenettelyä ja sakkomenettelyä) miten sakon määrääminen tuomioistuimen ulkopuolella tapahtuu. Prosessia koskeva uudistus ei vaikuta rangaistumääräysmenettelyn käyttö-alaan ja käsiteltäviin asiamääriin. Prosessia koskevan uudistuksen myötä syntyy vähäinen säästö syyttäjän työnmäärän vähentyessä. Laajemmat säästöt saavutettaisiin hallitusohjelman mukaisella rangaistusmääräysten käyttöalan laajenemisella tuomioistuinmenettelyssä.

Kaksoisrangaistavuuden kielto ajoneuvoveroverotuksessa

Esityksen mukaan ajoneuvorikkomuksesta voitaisiin jättää ilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta ja rangaistus määräämättä, jos ajoneuvoverolain (1281/2003) 47 a §:ssä tarkoitettu lisävero harkitaan riittäväksi seuraamukseksi. Kyse on kaksoisrangaistavuuden kiellosta (ne bis in idem), eli siitä, että molempia seuraamuksia ei voida määrätä samasta teosta. Esityksen mukaan lähtökohta olisi se, että jos lisävero tulee kysymykseen, valvontaa suorittava virkamies ilmoittaisi asiasta Liikenteen turvallisuusvirastolle, eikä määräisi ajoneuvorikkomuksesta sakkoa tai rikesakkoa taikka antaisi vaatimusta näistä seuraamuksista. Epäselväksi kuitenkin jää, miksi lakiin jätettäisiin mahdollisuus sakon tai rikesakon määräämiseen tai vaatimiseen, jos tätä mahdollisuutta ei ole tarkoitus käyttää silloin kun lisävero voidaan maksuunpanna.

Valtiovarainministeriö antoi lausuntonsa oikeusministeriölle 1.4.2016 esityksen valmisteluvaiheessa. Yhdenvertaisen kohtelun sekä lisäveron tehokkaan ennaltaehkäisevyyden varmistamiseksi valtiovarainministeriö ehdotti, että rangaistus jätettäisiin määräämättä, jos kyseessä on ajoneuvoverotettava liikennekäytöstä poistettu tai rekisteröimätön ajoneuvo. Tällöin ajoneuvolain 96 §:n uudeksi 5 momentiksi tulisi seuraavaa:

> *Viranomaisen tulee jättää rikosilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta ja rangaistus määräämättä 1 momentin 2 ja 7 kohtien mukaisissa tilanteissa, ajoneuvolain 8 §:n 1 momentissa, 61 §, 62 § tai 85 §:n 1 momentissa säädetyn katsastamattoman, rekisteröimättömän tai liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämistä koskevan kiellon rikkomisesta ja 64 §:n 1 momentissa säädetyn rekisteri-ilmoituksen laiminlyönnistä, jos kyseessä on rekisteröimätön tai liikennekäytöstä poistettu ajoneuvoverolain 4 §:n mukainen ajoneuvo. Viranomaisen on tällöin ilmoitettava ajoneuvon käytöstä Liikenteen turvallisuusvirastolle.*

Ehdotetusta ajoneuvolain 96 §:n 4 momentista olisi näin ollen myös poistettava maininnat rekisteröimättömän tai liikennekäytöstä poistetun ajoneuvon käyttämisestä ja siitä rankaisemisesta.

Kaksoisrangaistavuuden poistamiseksi valtiovarainministeriö ehdotti myös, että ajoneuvoverolain (1281/2003) 66 §:ään lisättäisiin samalla seuraavanlainen 3 momentti:

> *Viranomaisen tulee jättää rikosilmoitus tekemättä, esitutkinta toimittamatta, syyte ajamatta ja rangaistus määräämättä, jos kyseessä on rekisteröimätön tai liikennekäytöstä poistettu ajoneuvo.*

Koska oikeusministeriö ei ottanut valtiovarainministeriön ehdotuksia mukaan lakiehdotukseen, on valtiovarainministeriö käynnistänyt oman säädösvalmistelun ajoneuvolain ja ajoneuvoverolain muuttamiseksi tältä osin.

Taloudelliset vaikutukset
Oikeusministeriö on tarkistanut esityksen vaikutusarviointeja yhdessä sisäministeriön kanssa valtiovarainministeriön lausunnon (1.4.2016) mukaisesti. Huomioon ottaen julkisen talouden vaikea tilanne, ehdotetut uudistukset on tarpeen toteuttaa valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen puitteissa.

Lisätiedot
Neuvotteleva virkamies Niina Puolusmäki p. 0295530454
Ylitarkastaja Petri Holopainen p. 0295530525
etunimi.sukunimi@vm.fi